

Αθήνα, 18 Μαρτίου 1996

Αυτός που μας έμαθε πως <με μια ματιά πλατειά... ο κόσμος ξαναγίνεται όμορφος από την αρχή στα μέτρα της καρδιάς...> μας άφησε ξαφνικά.

Είναι μια ημέρα πένθους για την Ελλάδα. Μια ημέρα θρήνου για το Αιγαίο και το Φως. Μια αποφράδα ημέρα για τον Ελληνικό Πολιτισμό.

Ο Οδυσσέας Ελύτης είναι ο μεγάλος λυρικός. Εκείνος που <την γλώσσα του έδωσαν ελληνική> και φρόντισε να την κάνει πιο πλούσια ενεργοποιώντας όλη την δροσιά της, όλη την σοφία της, φέρνοντας στο φως ξεχασμένους ήχους, δίνοντας στις λέξεις άλλες διαστάσεις, αποκαλύπτοντας κρυμμένες λάμπεις που κουβαλούσαν μέσα τους, κάτι από την αρμύρα του Αιγαίου, την εκλέπτυνση της Ιωνίας και το άρωμα της Αιολικής γης.

Ο Οδυσσέας Ελύτης έφερε στην ελληνική ποίηση το ελληνικό τοπίο, την απόλαυση της ομορφιάς, τον έρωτα για την δημιουργία. Ήταν εραστής της Τέχνης και αυτός ο έρωτας υπήρξε μια στάση Ηθικής.

Ο Οδυσσέας Ελύτης είναι ο τελευταίος της γενιάς του '30 που αποτελεί το μεγαλύτερο ποιητικό κεφάλαιο της ελληνικής λογοτεχνίας του 20ού αιώνα. Καινοτόμος, πρωτοπόρος, γοητεύθηκε στην αρχή από τον υπερρεαλισμό, τόσο όσο για να τον φέρει στα ελληνικά μέτρα, να τον ελληνοποιήσει. Δεν μπόρεσαν να τον δεσμεύσουν εξωτερικοί κανόνες γιατί γνώριζε και υποτάχθηκε μόνο στην δική του αρμονία, στην δική του ομορφιά, στην ελληνικότητα. Τα δύο κύρια χαρακτηριστικά του παρέμειναν ο λυρισμός και η σύνθεση των πραγμάτων, μία σύνθεση που έχει να κάνει με την δημιουργία του κόσμου από την αρχή.

Προσανατολισμοί, Ο Ήλιος ο Πρώτος, το Ασμα Ηρωικό και Πένθιμο για τον Χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας, το Αξιον Εστί, οι Εξι και Μία Τύψεις για τον Ουρανό, οι Μικρές Κυκλάδες, το Φωτόδεντρο και η Δέκατη Τέταρτη Ομορφιά, ο Ήλιος ο Ηλιάτορας, το Θαλασσινό Τριφύλλι, το Ρω του Έρωτα, το Μονόγραμμα τα Ετεροθαλή, τα Ανοιχτά Χαρτιά, η Δεύτερη Γραφή, η Μαρία Νεφέλη. Κι ακόμη τα Τρία ποιήματα με Σημαία Ευκαιρίας, το Ημερολόγιο ενός Αθέατου Απριλίου, ο Μικρός Ναυτίλος, η Ιδιωτική Οδός, τα Δημόσια και τα Ιδιωτικά, τα Ελεγεία της Οξώπετρας, το Εν Λευκώ. Και τέλος, μόλις λίγους μήνες πριν από το τέλος το Δυτικά της Λύπης και το κορυφαίο, κατά τη γνώμη μου πεζό του <Ο Κήπος με τις Αυταπάτες>

Όλα αυτά είναι τα βήματα ενός μεγάλου ποιητή που παρόλο που γνώρισε την αναγνώριση, παρόλο που προσέφερε στη χώρα μας ένα Νόμπελ Λογοτεχνίας πίστευε πώς <Η ποίηση είναι μια αποστολή. Δεν βραβεύεται>.

Η ποίησή του γεμάτη από την χαρά της ζωής, από ομορφιά, από έρωτα, από φως, από Ελλάδα έφθασε σε όλες τις γωνιές της χώρας, έγινε με τη

μουσική του Μίκη Θεοδωράκη τραγουδι στα χείλη του απλού Έλληνα, κουβάλησε την αγωνία του απλού ανθρώπου, τα όνειρα για την Ανάσταση του τόπου, τα όνειρα για την ανάσταση του Ανθρώπου.

Το τελευταίο του βιβλίο <Ο Κήπος με τις Αυταπάτες> έχω την αίσθηση πως είναι η διαθήκη του, οι υποθήκες του.

Εκείνος που ήταν του <ολίγου και του ακριβούς>, που είχε νοιώσει πως <Μόνο μια λάμψη ο άνθρωπος. Κι αν είδες, είδες> μας άφησε σ' αυτό το βιβλίο, ανάμεσα στα άλλα και δύο παραγράφους, μία για τη ζωή και την ομορφιά και μία για τον Πολιτισμό, που αποτελούν κορυφαία σημεία του ελληνικού λόγου:

<Στην διάρκεια ενός σιγαρέττου που είναι η ζωή μας και όπου χαιρόμαστε και αυτοκαταστρεφόμαστε όπως άλλωστε και στους έρωτες, τις απόπειρες δημιουργίας και οπουδήποτε αλλού, το μόνο φωτάκι που δεν σβήνει ακόμη κι αν ο χρόνος μας το πατά χάμω είναι το κάλλος. Η απειροελάχιστη στιγμή όπου γευτήκαμε το κάλλος και την ενσωματώσαμε μια για πάντα μέσ στην ιδιωτική μας αιωνιότητα>.

Και ακόμη λέει δείχνοντας μας τον δρόμο για το μέλλον της Ελλάδας: <Ο πολιτισμός περνάει όπως το ιώδιο πάνω στις πονεμένες περιοχές για να τις ιάνει, έως ότου κάποιος καινούργιος τραυματοποιός παρουσιασθεί και επαναληφθεί η ίδια ιστορία, κι έχει ο Θεός. Επειδή άπαξ και κάποιος επέτυχε - στον πολιτισμό εννοώ- δεν μπορεί παρά να επανέλθει. Μετά μυριάδες χρόνια θα επανέλθει>.